

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на

Венцислава Николаева Венчова,

редовен докторант по Социална философия

към Философски факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“,

на тема: *„Властови и граждански модели и медиация в областта на сигурността и киберсигурността“*

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

в професионално направление **2.3. Философия**

от доц. д-р Юлия Васева-Дикова, Институт по философия и социология към БАН

Дисертационният труд на Венцислава Венчова предлага обсъждане и изследване на особено актуални за нашето настояще проблеми, дисертацията е изградена като своеобразна социална платформа за един от динамично развиващите се сектори на съвременните държави: сигурността и цялостната ѝ нормативна уредба и властова структура. Дисертацията има основно преимущество да бъде същински актуална, тъй като привежда към обсъждане и осветляване, изследва и предлага моделиране и оценяване на ситуацията в съвременния свят, оценена от В. Венчова като „постглобална“. В този план дисертационният труд се впуска в изследване и осмисляне на специфичното състояние на българското общество от втората четвърт на 21. век, за да бъдат открити властови и граждански модели и да бъде очертана позицията на „модерния гражданин“ днес – активен участник, но и създател на социалния живот и на осъществяването на дефинираната от В. Венчова цел на държавата – да осигури благосъстоянието на своите граждани. С тези характеристики налице е дисертационен труд, който търси реалните измерения на властовите и гражданските отношения днес и ги проблематизира и ориентира по идеала за общество и държава още от класическата древност.

Дисертацията изпълнява националните изисквания с обем от 258 страници, с литературни източници общо 125, от които 85 литературни източници, от които 56 на български език, 40 електронни ресурси, включващи законови правилници и наредби. В дисертацията източниците се разглеждат детайлно, демонстрира се отличното им

познаване, трябва да се подчертае отличното познаване и на законовите правилници и наредби и цялата нормативна база на органите по сигурността в Република България.

Дисертацията е построена в увод, три глави и заключение. Първата глава има историко-философски характер и извежда теоретичните подходи към темата за властовите и граждански модели в съвременното общество с преглед на проблематиката от самото зараждане на теорията и философията на властта в класическата древногръцка античност. Втората глава навлиза детайлно и компетентно в обсъждане на цялостното полагане и структура на сигурността и органите по сигурност и по киберсигурност в модерната държава, тази глава има и силен интердисциплинарен характер. Третата глава е развита с ярък акцент и търсене на практико-приложен аспект на проблемите в областта на сигурността и киберсигурността и с предлагане на модел за социална медиация в избора на особено важната сфера на детската престъпност.

Първата глава на дисертацията по същество е основана на преглед на основни теории на властта и държавата от античността до постглобалната епоха. В. Венчова обосновава своето основно решение – да изведе модел за властта и гражданството върху класическото полагане и класическия идеал, обосновани във философията на Платон и най-вече на Аристотел. Тук личи задълбоченото познаване от докторантката на фундаменталното съчинение на Аристотел – „Политика“. В. Венчова извлича основната мяра и идеал за властта и гражданина в класическото им основополагане от Платон и Аристотел: спазването на добродетелите, на високия морал и на отдадеността на служба в името на общото благо. Това, според докторантката, са целите на държавата и на всеки неин гражданин, само които могат да доведат до добро за всички и общополезно държавно устройство. Макар и със силен акцент върху идеалната страна, тази теза дава критерий за осмисляне на съвременното състояние на държавността и гражданството. В хода на параграфите на първа глава В. Венчова създава модела на модерното гражданство, но и очертава социалната картина на съвременния социум, като постепенно показва динамичната, до известна степен драматична и мрачна ситуация в съвременния свят с наболели социални проблеми и тревожност, нарастваща престъпност, повсеместна дигитализация.

Своеобразен отговор на тази нова динамика и реален социален проблем, свързан с рисковото общество и новите форми на престъпна дейност в дигиталното пространство, дава втората глава на дисертацията. В. Венчова детайлно въвежда полагането на ключови дефиниции и дейности в областта на сигурността и киберсигурността, разгледани са централни реалии и на киберсигурността като

киберпространство, киберпрестъпност, и др. Докторантката привежда множество казуси, включително са приложени две осъществени на терен интервюта, в които са коментирани и анализирани реални проблеми от сферата на сигурността и киберсигурността в България и в международен план. Очертава се значимостта на опазването на сигурността за съвременното общество, сложната структура на органите по сигурността и множеството сериозни проблеми, с които служителите по сигурността трябва ежедневно да се справят. Това дава основание на докторантката да издигне тезата за отговорността на кадрите в областта на сигурността и за ролята на кадровия подбор на служителите в органите по сигурността.

Третата глава предлага фундамента за очертаването на медиацията и на нова методология на кадровия подбор в областта на сигурността – значението на ценностите за съвременното общество, на системата от ценности, която да бъде споделяна и развивана както от самото общество, така и от онези, които ще се посветят на служба по опазване на сигурността на това общество. В. Венчова предлага едно от решенията с нарастващата престъпност в съвременното общество като социална медиация и превенция още на подрастващите, които са и най-уязвимата част от обществото, особено в дигиталната ера. В. Венчова вижда тази превенция и в още по-дълбокото навлизане към социалния корен на престъпността и насилието още в семейството, което тя аргументира в синхрон с Аристотеловата теза за значимостта на семейството и на хармоничния социален климат за изграждането и реализирането на активни и високо морални граждани, които да отговорят на обществения идеал. С изведения в първата глава общ властови и граждански модел, основаващ хармонично и общополезно за всички държавно устройство, тук В. Венчова сключва кръга на своята аргументация и начертана социална платформа за обновяване и връщане към класическите ценности и модели, за да се възроди социалната тъкан и да се оздрави съвременното държавно устройство или поне то да се насочи към нови социални проекции, определени от всеобщ социален идеал.

Представеният автореферат отговаря на дисертацията. Нямам съвместни публикации с докторантката. Съгласна съм с изведените приноси моменти. Не установих плагиатство в дисертационния труд.

Като цяло дисертационният труд на Венцислава Венчова е построен с цялостно обхващане на проблематиката от теоретичното ѝ моделиране до научно-приложните резултати в областта на един от водещите и социално значими проблеми на постглобалния свят – проблемите на сигурността и киберсигурността. В дисертацията е

демонстрирано отличното познаване от В. Венчова на използваните източници, компетентно разглеждане и анализ на нормативната уредба, на работата и реалните проблеми пред органите по сигурността, особено в национален план, достойнство на дисертацията е активната позиция и насоченост към жива и особено актуална проблематика. Предвид заявените достойнства на дисертационния труд, на неговото цялостно провеждане и аргументирани приноси моменти ще гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Венцислава Венчова за нейната дисертация на тема: „*Властови и граждански модели и медиация в областта на сигурността и киберсигурността*“.

05.06.2025 г.

Доц. д-р Юлия Васева-Дикова

REVIEW

For the Dissertation “*Models of Power and Citizenship and Mediation in the Field of Security and Cybersecurity*”

By **Ventsislava Nikolaeva Venchova**,

PhD Student in Social Philosophy,

Faculty of Philosophy, South-West University “Neofit Rilski”

For the acquisition of educational and scientific degree “Doctor”

In the professional field 2.3. Philosophy

By Associate Professor Dr. Julia Vasseva-Dikova, Institute of Philosophy and Sociology –

BAS

Ventsislava Venchova’s dissertation offers discussion and research of particularly relevant problems for our present, the dissertation is built as a kind of social platform for one of the dynamically developing sectors of modern states: security and its overall regulatory framework and power structure. The dissertation has the main advantage of being truly relevant, as it leads to discussion and clarification, explores and offers modeling and assessment of the situation in the modern world, assessed by V. Venchova as “post-global”. In this regard, the dissertation embarks on research and understanding of the specific state of Bulgarian society in the second quarter of the 21st century, in order to highlight power and civil models and to outline the position of the “modern citizen” today – an active participant, but also a creator of social life and the implementation of the goal of the state defined by V. Venchova – to ensure the common well-being of its citizens. With these characteristics, there is a dissertation that seeks the real dimensions of power and civil relations today and problematizes and orients them towards the ideal of society and state since classical antiquity.

The dissertation meets the national requirements with a volume of 258 pages, with a total of 125 literary sources, of which 85 literary sources, of which 56 in Bulgarian, 40 electronic resources, including legal regulations and ordinances. The dissertation examines the sources in detail, demonstrates excellent knowledge of them, and, thus should be emphasized, excellent knowledge of the legal regulations and ordinances and the entire regulatory framework of the security authorities in the Republic of Bulgaria.

The dissertation is structured in an introduction, three chapters and a conclusion. The first chapter has a historical-philosophical character and presents theoretical approaches to the topic of power and civil models in modern society with a review of the issues from the very beginning of the theory and philosophy of power in classical Greek antiquity. The second

chapter enters into a detailed and competent discussion of the overall establishment and structure of security and security and cybersecurity authorities in the modern state, this chapter also has a strong interdisciplinary character. The third chapter is developed with a clear emphasis and search for a practical and applied aspect of the problems in the field of security and cybersecurity and with the proposal of a model for social mediation in the selection of the particularly important area of child crime.

The first chapter of the dissertation is essentially based on a review of basic theories of power and the state from antiquity to the post-global era. V. Venchova justifies her main decision – to derive a model for power and citizenship on the classical foundation and the classical ideal, grounded in the philosophy of Plato and especially Aristotle. Here, the doctoral student's profound knowledge of Aristotle's fundamental work – "Politics" is evident. V. Venchova derives the main measure and ideal for power and the citizen in their classical foundation from Plato and Aristotle: the observance of virtues, high morality and dedication to service in the name of the common good. These, according to the doctoral student, are the goals of the state and each of its citizens, only which can lead to a good for all and a generally beneficial state structure. Although with a strong emphasis on the ideal side, this thesis provides a criterion for understanding the contemporary state of statehood and citizenship. In the course of the paragraphs of the first chapter, V. Venchova creates the model of modern citizenship, but also outlines the social picture of contemporary society, gradually showing the dynamic, to some extent dramatic and bleak situation in the modern world with acute social problems and anxiety, growing crime, and widespread digitalization.

A special response to this new dynamic and real social problem related to the risk society and new forms of criminal activity in the digital space is given in the second chapter of the dissertation. V. Venchova introduces in detail the application of key definitions and activities in the field of security and cybersecurity, examines central realities of cybersecurity such as cyberspace, cybercrime, etc. The doctoral student cites numerous case studies, including two field interviews, in which real problems in the field of security and cybersecurity in Bulgaria and internationally are commented on and analyzed. The importance of security protection for modern society, the complex structure of security agencies and the many serious problems that security officers have to deal with on a daily basis are outlined. This gives the doctoral student reason to raise the thesis about the responsibility of personnel in the field of security and the role of personnel selection of employees in security agencies.

The third chapter offers the foundation for outlining mediation and a new methodology for personnel selection in the field of security – the importance of values for modern society,

of the system of values that should be shared and developed both by society itself and by those who will dedicate themselves to the service of protecting the security of this society. V. Venchova offers one of the solutions to the growing crime in modern society as social mediation and prevention, even for adolescents, who are the most vulnerable part of society, especially in the digital era. V. Venchova sees this prevention in an even deeper penetration into the social root of crime and violence already in the family, which she argues in sync with Aristotle's thesis about the importance of the family and the harmonious social climate for the construction and realization of active and highly moral citizens who will respond to the social ideal. With the general power and civil model outlined in the first chapter, establishing a harmonious and generally beneficial state structure for all, here V. Venchova concludes the circle of her argumentation and outlined social platform for renewal and return to classical values and models in order to revive the social fabric and to heal the modern state structure or at least to direct it towards new social projections, determined by a universal social ideal.

The presented abstract corresponds to the dissertation. I have no co-author publications with V. Venchova. I agree with the presented contributions. I found no plagiarism in the dissertation.

In general, Ventsislava Venchova's dissertation is built with a comprehensive coverage of the issues from its theoretical modeling to scientific and applied results in the field of one of the leading and socially significant problems of the post-global world – the problems of security and cybersecurity. The dissertation demonstrates V. Venchova's excellent knowledge of the sources used, competent consideration and analysis of the regulatory framework, the work and real problems facing security authorities, especially at the national level, the merit of the dissertation is the active position and focus on a lively and particularly topical issue. Given the stated merits of the dissertation, its overall conduct and reasoned contributions, I will vote with “**YES**” for acquisition the educational and scientific degree “**Doctor**” to Ventsislava Venchova for her dissertation: “***Models of Power and Citizenship and Mediation in the Field of Security and Cybersecurity***”.

05.06.2025

Assoc. Prof. Dr. Julia Vasseva-Dikova